

**ΔΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ
ΝΟΜΟΥ ΔΡΑΜΑΣ**

**THE FORESTS ECOSYSTEMS
OF THE PREFECTURE OF DRAMA**

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΩΝ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ
<http://www.pedamth.gr>

Γνωρίστε τα δάση της Οροσειράς Κεντρικής Ροδόπης

Το μεγαλύτερο μέρος της φυσιογνωμίας του νομού Δράμας σκιαγραφούν ποικιλόμορφα δασικά τοπία ιδιαίτερης γοητείας, με αξιόλογη ποικιλία χαρακτηριστικών στη βλάστηση, την άγρια ζωή και τη γεωλογία. Στον ορεινό του όγκο συμπεριλαμβάνονται μερικά από τα πιο ενδιαφέροντα, από οικολογική άποψη, δασικά οικοσυστήματα της Ελλάδας.

Ξεχωριστή θέση έχει η περιοχή της οροσειράς της Κεντρικής Ροδόπης με τα μοναδικά δάση ερυθρελάτης και σημύδας της περιοχής Ελατίας, το αδιατάρακτο φυσικό οικοσύστημα του Παρθένου Δάσους Φρακτού, τα μυστηριακά δάση του Λεπίδα και τα πολύβουα δάση της Στάμνας.

Η περιοχή, ζωντανό φυσικό μουσείο ιδιαίτερης ποικιλότητας, με την παρουσία του 60% περίπου της ευρω-

Discover the forests in Central Rhodope Range

The features of the prefecture of Drama are mostly formed by the diverse forest landscapes of particular charm. On the mountains of Drama we can find some of the most interesting –from an ecological point of view– forest ecosystems in Greece. A special place among them has the area of the Rhodope Mountains, the second longest mountain range in our country, after the Pindus Mountains, with the unique Norway spruce and birch forests of the region of Elatia, the undisturbed natural ecosystem of the Virgin Forest of Frakto, the mysterious forests of Lepida and the amazing forests of Stamna.

Thanks to its natural boundaries of Nestos River, the mountain range covers the entire northern prefecture of Drama where we can find its highest peaks. Hosting approximately the 60% of the European flora, it constitutes the southern-

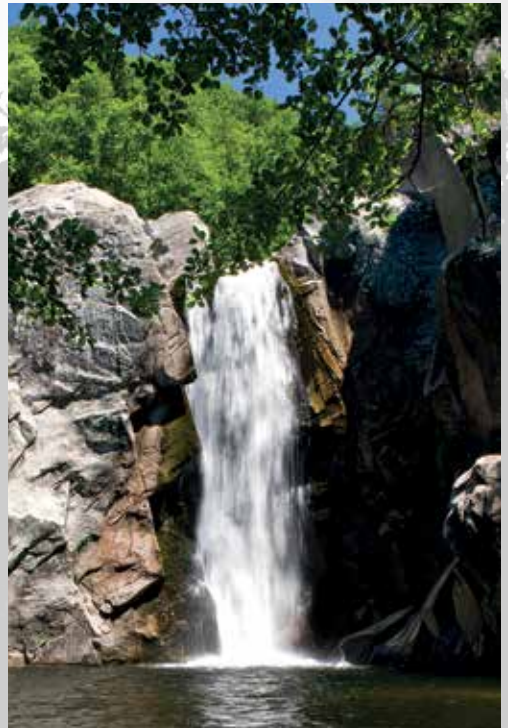
παϊκής κλωρίδας, αποτελεί το νοτιότερο σημείο εξάπλωσης πολλών κεντροευρωπαϊκών ειδών του ζωικού και φυτικού βασιλείου. Για να γνωρίσει ο επισκέπτης την περιοχή της Κεντρικής Ροδόπης, το Παρανέσι (40 χλμ. από την πόλη της Δράμας) ίσως να είναι η καταλληλότερη αφετηρία. Από εκεί ακολουθώντας διαδρομή με κατεύθυνση βόρεια θα φτάσει στις ιαματικές πηγές Θερμιών (32 χλμ.) από όπου θα συνεχίσει προς τα Δάση Ελατιάς (72 χλμ.) και Φρακτού (52 χλμ.).

Η διαδρομή

Σε απόσταση 7 χλμ. από τα Θερμιά, ο δρόμος φτάνει στην διασταύρωση «Ζήτα», όπου η ανατολική κατεύθυνση (δεξιά) οδηγεί στο δάσος Φρακτού (13 χλμ.) και στο Παρθένο Δάσος, ενώ η δυτική κατεύθυνση (αριστερά) οδηγεί προς το Δάσος της Ελατιάς (28 χλμ.). Μετά από 26 χλμ. (από τη θέση Ζήτα) συναντά την κεντρική διασταύρωση του δασικού οδικού δικτύου Ελατιάς - Μεγάλης Παναγίας - Ποταμών.

Από την διασταύρωση αυτή και αριστερά σε απόσταση 2 χλμ. μέσα από δάσος ερυθρελάτης βρίσκεται το Δασικό Χωριό Ελατιάς και στη συνέχεια της διαδρομής, με κατεύθυνση νότια, η πόλη της Δράμας (72 χλμ.). Η διαδρομή αποτελεί την πιο σύντομη έξοδο από τη δασική περιοχή της Κεντρικής Ροδόπης.

Η συνέχιση της διαδρομής από το Δασικό Χωριό Ελατιάς προς τα δυτικά ακολουθώντας τη διαδρομή Δασικό Εργοτάξιο Μεγάλης Παναγίας - Ποταμοί (30 χλμ.) αποτελεί την δυτική έξοδο από το ορεινό τόξο. Η διαδρομή περνά από το όριο του δάσους της σημάδας που ιδιαίτερα την φθινοπωρινή περίοδο προσφέρει εικόνες μοναδικές. Η απόσταση Παρανέσι - Ελατιά - Ποταμοί στο σύνολό της είναι 150 χλμ. εκ των οποίων τα πρώτα 32 χλμ. της διαδρομής (μέχρι τα λουτρά Θερμιών) είναι ασφαλτόστρωτα, ενώ τα υπόλοιπα είναι σκυρόστρωτα και χωμάτινα.

most point of geographic spread of many central European animal and plant species.

Paranesti (at a distance of 40 km from the city of Drama) is perhaps the best starting point for visitors to experience this mountain region. Then, they can follow an asphalt paved road and head north in order to reach the natural springs of Thermia (32 km) and finally the forests of Elatia and Frakto. At a distance of 7 km, north of Thermia, the forest road leads to the well known “Zita crossroads”. The road is ideal for almost any type of vehicle and leads, when heading east, to the forest of Frakto (13 km) and, when heading west, to the Forestry Service station of Elatia (28km) (this road is suitable for four-wheel drive).

The route from the Forestry Service station of Elatia, when heading south, leads to Drama (72 km) and is considered to be the shortest exit from the forest region of the Rhodope Mountains.

The road that goes from the Forestry Service station of Elatia westward, along the road of the Forestry Service station of Megali Panagia – Potami (Rivers) (30 km), passes through the boundaries of the Simida Forest and constitutes the western exit from the mountain arc (mainly suitable for four-wheel drive). The distance between Paranesti – Elatia – Potami (Rivers), as a whole, is 150 km; the first 32 km (up to Thermia) are paved with asphalt while the rest are dirt roads.

ΠΑΡΘΕΝΟ ΔΑΣΟΣ ΡΟΔΟΠΗΣ

το "ιερό" των δασών

Το πιο πολύτιμο οικοσύστημα όχι μόνο της Ελλάδας αλλά και των Βαλκανίων και ένα από τα σπουδαιότερα της Ευρώπης. Το «Παρθένο Δάσος» βρίσκεται στα βορειοανατολικά όρια του νομού Δράμας και αποτελεί τμήμα του δασικού συμπλέγματος Φρακτού.

Από το 1980 έχει ανακηρυχτεί «Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης» και έκτοτε τελεί υπό καθεστώς ειδικής προστασίας, που το έχει μετατρέψει σε πραγματικό άβατο. Παρθένο θεωρείται ένα δάσος, που έχει φτάσει στο απώτατο όριο της φυτοκοινωνιολογικής του εξέλιξης χωρίς να έχει υποστεί καμιά απολύτως ανθρώπινη παρέμβαση. Μέσα στο Παρθένο Δάσος του Φρακτού απαγορεύεται

αυστηρά κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα, γεγονός που επιτρέπει στο δάσος να λειτουργεί ως ένα φυσικό εργαστήριο με ανυπολόγιστη επιστημονική αξία.

Η πανίδα του Παρθένου Δάσους όπως και της ευρύτερης περιοχής του Φρακτού είναι εξαιρετικά πλούσια και αντιπροσωπεύεται από είδη όπως το ελάφι, το αγριόγιδιο, ο αγριόκουρκος, ο λευκονώτης, ο καρυοθραύστης κ.ά. Χάρη στα μεγάλα σαρκοφάγα ζώα που ζουν στο Παρθένο Δάσος, όπως ο λύκος, η αρκούδα, ο χρυσαετός επιτυγχάνεται η αυτορρύθμιση του πληθυσμού των ζώων, γεγονός στο οποίο οφείλεται η διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας του.

Το Παρθένο Δάσος Φρακτού είναι ένα μικτό δάσος οξιάς, ελάτης και ερυθρελάτης και αναμφίβολα μπορεί να θεωρηθεί ως ένα φυσικό εργαστήριο. Στο μέλλον αυτό θα παίρνει όλο και μεγαλύτερη αξία καθώς αυξάνει η ανάγκη της έρευνας του περιβάλλοντος.

Η είσοδος στο Παρθένο δάσος επιτρέπεται μόνο με ειδική άδεια από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για διεξαγωγή επιστημονικής έρευνας και πραγματοποιείται κατόπιν ενημέρωσης του Δασαρχείου Δράμας και του Φορέα Διαχείρισης Οροσειράς Ροδόπης.

VIRGIN FOREST OF RHODOPE

The “temple” of all forests

It is the most important ecosystem in Greece and the Balkans and one of the most important in Europe. The Virgin forest, or “Partheno dasos” as called in Greek, is located at the northeast border of the prefecture and belongs to the Frakto Forest Complex (an administrative division used by the Greek Forestry Service).

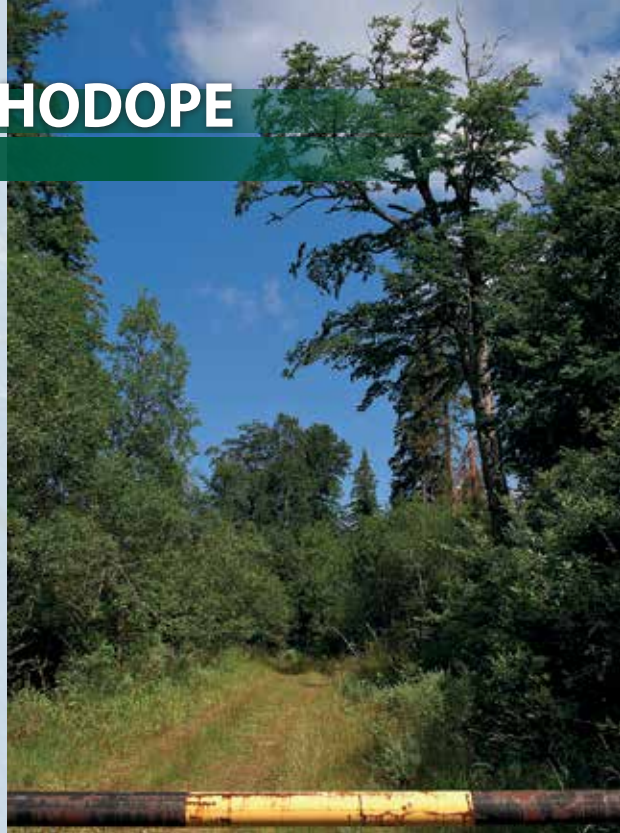
Since 1980 it bears the designation “Preservable Monument of Nature” and it is protected under a special regime that has preserved its untouched character. From an ecological point of view, a forest is considered to be “virgin” when it reaches the final stage of its ecological succession without any human intervention.

Within the Virgin forest, any kind of human activity is strictly prohibited. This protection regime has facilitated the use of the forest as a natural “laboratory” of immense scientific value.

The fauna of the Virgin forest, and of the wider area of Frakto, is extremely diverse and consists of deer, chamois, wild boars, capercaillies, white-backed woodpeckers, nutcrackers, etc. Big carnivores like wolves and brown bears or predator birds like golden eagles contribute to the natural regulation of the species’ population, and to the general ecological stability of the Virgin forest.

The Virgin forest is a mixed forest of beech, fir and Norway spruce. It can indisputably be considered as a natural laboratory that will acquire an even bigger value in the future, as the need for environmental research increases.

Only those carrying a special permit, issued by the Ministry of Rural Development and Food (and after getting in touch with the Greek Forestry Service headquarters in Drama) can enter the Virgin forest, however only for the purpose of scientific research and not tourism.

ΔΑΣΟΣ ΦΡΑΚΤΟΥ

Το ευρύτερο δασικό συγκρότημα στο οποίο ανήκει και το «Παρθένο Δάσος» είναι το «Δάσος του Φρακτού», που, ως «πρόδρομος» του Παρθένου, βρίσκεται και αυτό σε καθεστώς μερικής προστασίας. Αποτελεί τμήμα της κεντρικής Ροδόπης στα βόρεια του Παρανεστίου. Στην περιοχή υπάρχουν μερικές από τις ψηλότερες κορυφές της Κεντρικής Ροδόπης. Από τις κορυφές αυτές ξεκινούν χαράδρες και κοιλάδες που τις διασχίζουν μικρά ορεινά ποτάμια με εντυπωσιακούς καταρράκτες.

Τα δάση της μαύρης πεύκης, που συναντούμε ανεβαίνοντας προς το εργοτάξιο Φρακτού, τα διαδέχονται δάση ψυχρόβιων κωνοφόρων (ελάτης, δασικής πεύκης και ερυθρελάτης) σε αμιγή ή μεικτή εμφάνιση με φυλλοβόλα πλατύφυλλα (οξιές, σημύδες, σφεντάμια και, σε χαμηλότερα υψόμετρα, βαλανιδιές). Η φυσική διαμόρφωση της περιοχής του Φρακτού με τις χαράδρες του, τις ορθοπλαγιές και τις λιβαδικές του εκτάσεις υποστηρίζει μια εξαιρετικά πλούσια πανίδα. Εξάλλου, οι έντονοι γεωλογικοί σχηματισμοί, οι πολυάριθμοι λιθωσφοί και η αφθονία των νερών, που σχηματίζουν μικρά και μεγάλα ρέματα και έξι διαδοχικούς καταρράκτες, κάνουν το Δάσος του Φρακτού ιδανικό δασικό τοπίο. Αυτό το τοπίο οι επισκέπτες μπορούν να το απολαύσουν εξασφαλίζοντας από τη Δασική Υπηρεσία Δράμας ειδική άδεια διαμονής στον ξενώνα του Φρακτού.

Η πρόσβαση στο δάσος Φρακτού μπορεί να γίνει είτε από τη Δράμα μέσω του Δάσους Ελαιάς (114 χλμ. εκ των οποίων τα 46 χλμ. δασικός χωμάτινος) είτε μέσω Παρανεστίου (52 χλμ. με το μεγαλύτερο μέρος ασφάλτινο). Από το σημείο όπου διασταυρώνονται οι δύο δρόμοι (θέση Ζ) συνεχίζει σκυρόστρωτος δρόμος μέχρι το δάσος Φρακτού (13 χλμ.).

Η περιοχή προσφέρεται για πεζοπορία, περιπάτους και ποδηλασία. Διαθέτει ένα καλοσχεδιασμένο δίκτυο μονοπατιών. Τα μονοπάτια της περιοχής αποτελούν τμήμα της διαδρομής που ακολουθεί ο ετήσιος υπερμαραθώνιος βουνού Virgin Forest Ultra Trail (VFUT).

FOREST OF FRAKTO

The wider forest complex in which the Virgin forest administratively belongs is the forest of Frakto, also partly protected as the ecological predecessor of the Virgin forest. The forest of Frakto is located north of Paranesti, and forms part of the Central Rhodope mountain range. Gorges, valleys and water streams that form impressive waterfalls are the main features of this unique ecosystem.

The flora of the Frakto forest, as well as of the entire mountain range, is classified as central European and demonstrates a great biodiversity due to the wide range of the area's altitude.

Visitors choosing to head up towards the Greek Forestry Service station of Frakto, will drive through black pine forests that give their place to forests of boreal conifers (fir, Scotch pine and Norway spruce) either pure or mixed with deciduous broadleaved species (beech, birch, maple and, at a lower altitude, oak). The fauna of the area is also diverse due to the terrain, mainly characterised by water streams, high cliffs and large meadows. The main features of the forest landscape are its extreme geological formations (like rockslides) and the abundant presence of water. Indeed, small and big water streams create six successive waterfalls of immense beauty. Visitors can enjoy all these features after acquiring a permit to stay at the hostel of the Frakto Greek Forestry Service station.

Visitors can access the Frakto forest either via the Elatia forest (113 km of dirt road) or via the village of Paranesti (a 52 km route, mainly asphalted). At the point where the two routes meet ("Z" junction), a gravel road continues up to the forest of Frakto (13 km).

The area is ideal for hiking and cycling. A carefully designed and well-managed network of hiking trails is available to visitors. The athletes of the "Frakto Virgin Ultra Trail" (VFUT), a 162,7 km marathon route, use these trails during the competition.

Within a distance of 1 km from the Greek Forestry Service Station of Frakto starts a hiking trail that leads to the area of Achladochori and to its waterfalls. The start of the trail can be found at just a few metres away from the road junction. The trail goes downhill, along a

Μόλις 1 χλμ. από τις λυόμενες εγκαταστάσεις του Φρακτού ξεκινά ένα καλοχαραγμένο πεζοπορικό μονοπάτι που οδηγεί στους καταρράκτες της περιοχής του Αχλαδοχωρίου. Η είσοδος του μονοπατιού βρίσκεται λίγα μόλις μέτρα από τη διασταύρωση του δρόμου. Το μονοπάτι κινείται κατηφορικά σε ένα πανέμορφο δάσος από πανύψηλα πεύκα που σύντομα δίνουν τη θέση τους σε λυγρόκορμες σημύδες. Από τα ανοίγματά του κάνουν για πρώτη φορά την εμφάνισή τους οι επιβλητικές βραχώδεις εξάρσεις του Αχλαδοχωρίου, το πιο χαρακτηριστικό τοπίο της περιοχής. Μετά από 1700 μ. το μονοπάτι καταλήγει στο Τζάκι ρέμα από όπου περνά και ο κεντρικός δασικός δρόμος. Από το σημείο αυτό το μονοπάτι συνεχίζει προς τις λιθωσωρούς (σάρρες) της περιοχής ενώ ακολουθώντας το δρόμο λίγα μόλις μέτρα χαμηλότερα, βρίσκεται ο πρώτος καταρράκτης της περιοχής. Ο δασικός δρόμος μετά από 1300 μ. και αφού περάσει το Αχλαδόρεμα οδηγεί στην είσοδο του μονοπατιού προς τους καταρράκτες του Αχλαδοχωρίου. Στο σημείο αυτό υπάρχει μικρό κιόσκι, γεφυράκι και πινακίδες πληροφόρησης.

Το μονοπάτι κινείται μέσα σε πυκνό δάσος οξιάς και προσεγγίζει εύκολα τον πρώτο καταρράκτη. Συνεχίζοντας συναντά διασταύρωση μονοπατιών. Προς τα δεξιά στρίβει για τα ερείπια του Αχλαδοχωρίου (σε όλες τις διασταυρώσεις υπάρχουν πινακίδες) ενώ συνεχίζοντας σε ευθεία οδηγεί στον δεύτερο καταρράκτη. Η συνέχιση της πορείας για τον τρίτο και πιο εντυπωσιακό απαιτεί αποθέματα δυνάμεων αφού το μονοπάτι γίνεται ιδιαίτερα ανηφορικό και περνά από λιθωσωρούς.

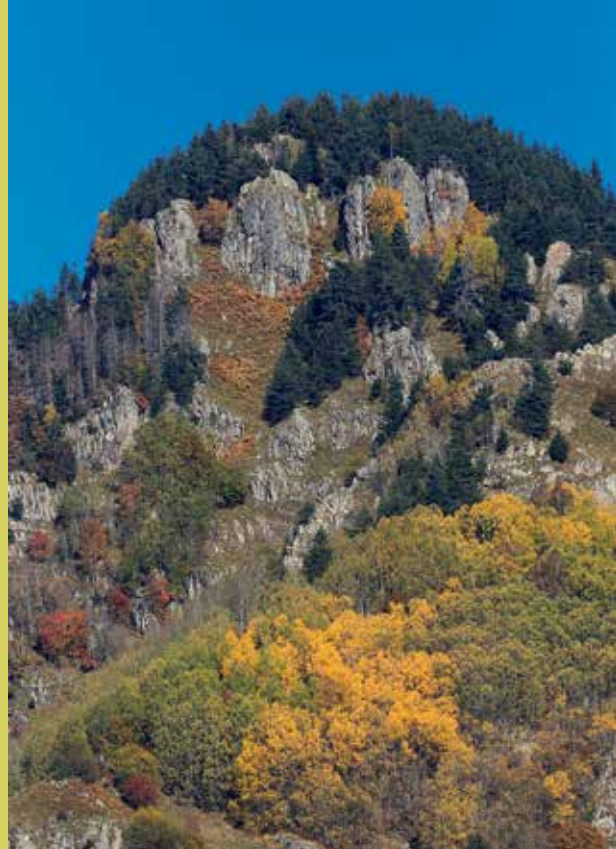

Επιστρέφοντας προς τη διασταύρωση το μονοπάτι στρίβει με ανατολική κατεύθυνση προς τα ερείπια του Αχλαδοχωρίου. Το μονοπάτι μετά τα ερείπια καταλήγει κατηφορίζοντας το δασικό δρόμο. Ακολουθώντας τον χωματόδρομο προς τα δεξιά προσεγγίζει τη δασική θέση «Πανόραμα», ένα πλάτωμα με βρύση και κιόσκι με υπέροχη θέα. Από τη βρύση ξεκινά ένα νέο «τυφλό» μονοπάτι που οδηγεί μέχρι το βάθος της ρεματιάς ακολουθώντας μια διαδρομή εξολοκλήρου σκιασμένη από τα πυκνά φυλλώματα των δέντρων της οξιάς.

Η πανοραμική θέα από τα βράχια που βρίσκονται στα ανατολικά, η παρουσία δύο ακόμη καταρρακτών (περιοδικής ροής) και η ύπαρξη αγριόγιδων στην περιοχή δημιούργησαν το μονοπάτι προς τον «κήπο των βράχων». Η είσοδος του μονοπατιού βρίσκεται 3 χλμ. ψηλότερα από τη θέση «Πανόραμα» και προσεγγίζεται μέσω του δασικού δρόμου.

beautiful forest consisting of pines that soon give their way to birch trees. As soon as visitors reach the first clearings, they can observe the characteristic rock formations of Achladochori. After a total walk of 1,700 metres, the trail ends at Tzaki stream, next to the main forestry road. From that point onwards, the trail continues towards the rock-slides of the area and the first waterfall. The forestry road, after 1,300 metres past Achladorema, reaches the entrance of the trail to the next waterfalls. The site is signposted, and there are elementary recreation facilities.

This part of the trail goes along a dense beech forest and initially leads to the first waterfall. It then intersects with a series of other trails, all of them signposted. The first trail (right direction) will lead visitors to the ruins of Achladochori village and subsequently to the second

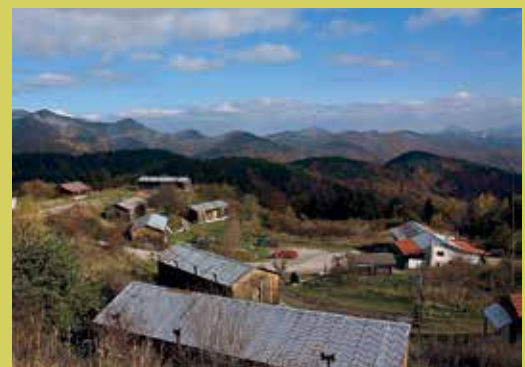

turn right they will reach the site Panorama, a small plateau with running water and a shed from where the view is spectacular. At this point starts another dead-end trail that leads deep into the stream, under the shade of birch trees.

The eastern panorama of the rock formations, the existence of two more waterfalls and the biotope of the chamois are the main features of this site, which offers another fantastic trail, also known as “the rock garden trail”. The entrance of the trail is located further up at a distance of 3 km in the site Panorama. It is also reachable by the forestry road.

waterfall. Further down the road, along this trail, is the third and most impressive waterfall. However, getting there requires lots of physical strength; the trail is tough and goes through rockslides.

On the way back to the junction, the trail turns eastwards towards the ruins of Achladochori village. The faint trail goes along the foothill. The trail, after passing the village ruins, ends downhill on the forestry road. If visitors

ΕΛΑΤΙΑ

Τα Μοναδικά Δάση Ερυθρελάτης & Σημύδας

Η πιο γνωστή περιοχή της Κεντρικής Ροδόπης, το περίφημο Δάσος της Ελατιάς (ή Καράντερε), κυριαρχεί στο βόρειο κεντρικό τμήμα του νομού της Δράμας. Ο μύθος των ελληνικών δασών με τα υγρά σκοτεινά δάση κωνοφόρων βρίσκεται σε απόσταση 72 χλμ. από την πόλη της Δράμας.

Η οδική πρόσβαση στο δάσος της Ελατιάς είναι ασφαλτοστρωμένη σε όλο της το μήκος. Σκαλοπάτια της διαδρομής το Λιβαδερό (22 χλμ. από τη Δράμα), το Τουλουμπάρι (6 χλμ. από το Λιβαδερό) και, στο τέλος μιας κατηφορίας 10 ακόμη χλμ., η καινούρια γέφυρα των Παπάδων στη θέση της παλιάς ιστορικής γέφυρας που «αναπαύεται» σήμερα στα βάθη της τεχνητής λίμνης του Νέστου.

Από τον Νέστο ο δρόμος οδηγεί μετά από 10 ανηφορικά χλμ. στο γραφικό Σιδηρόνερο, σε υψόμετρο 630 μ., και, έπειτα, μετά από 9 ακόμα χλμ. προς τα βορεια-ανατολικά, στον τελευταίο οικισμό της διαδρομής, την ακριτική Σκαλωτή. Από εδώ και πέρα αρχίζει η απόλυτη επικράτεια δάσους της Ελατιάς. Η ασφαλτοστρωμένη διαδρομή καταλήγει στο δασικό χωριό της Ελατιάς διασχίζοντας βαθύσκιωτους δρυμούς και τις πρώτες συστάδες ερυθρελάτης.

Κυρίαρχο είδος του δάσους αυτού, που έχει τα χαρακτηριστικά ενός ολοκληρωμένου, υγιούς και σταθερού οικοσυστήματος, είναι η εντυπωσιακή ερυθρελάτη, για την οποία η περιοχή αποτελεί και το νοτιότερο όριο εξάπλωσης. Σημαντική ωστόσο είναι και η παρουσία της δασικής πεύκης και της οξιάς. Ορμητικά ρέματα σχηματίζουν δαιδαλώδεις ορεινές κοιλάδες προσδίδοντας μια άγρια ομορφιά στην περιοχή.

Ακολουθώντας, από το δασικό χωριό της Ελατιάς, το κεντρικό δασικό δίκτυο ο επισκέπτης μπορεί να φτάσει στη δασική θέση Στραβόρεμα μετά από 7 χλμ. Το Στραβόρεμα, ένα μικρό ρέμα, σχηματίζει κατά μήκος της ροής του (νοτιοανατολικής) ένα καταπράσινο λιβάδι, χώρο ιδανικό για υπαίθρια αναψυχή.

ELATIA

The Unique Norway Spruce & Birch Forests

The most famous ecosystem of the Central Rhodope mountain range is the magnificent forest of Elatia (or Karadere), at the northern highlands of the prefecture of Drama. It consists of humid dark forests of conifers and it is located at a distance of 72 km from the city of Drama.

The road leading to the Elatia forest is asphalted over its entire length. Stops along the route are: the Livadero village (at a distance of 22 km from the city of Drama), Touloumbari (6 km past Livadero village), and the Papades bridge (10 km further down the road), built on a site near the old bridge which is now sunk under the water of the artificial lake of River Nestos).

Starting from this bridge, and after a 10 km uphill drive, the road leads to Sidironero, a picturesque mountainous village, and after a further 9 km drive (northeast direction), to Skaloti village.

From this point onwards, visitors enter the area of the Elatia forest. The asphalted route, among dense forests, will eventually lead visitors to the Elatia Greek Forestry Service station, also known as Dasiko Chorio (meaning forest village in Greek). It is along this route where visitors can admire the first Norway spruce tree stands.

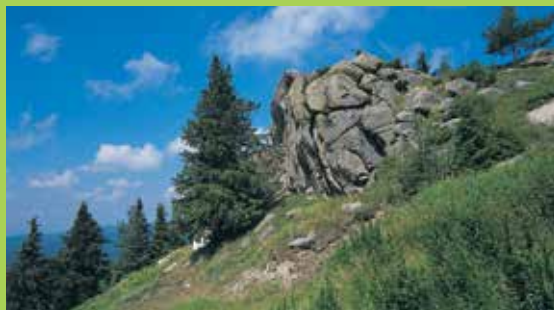
The dominant flora species of this healthy and stable ecosystem is the impressive Norway spruce tree. The forest is the southernmost point of the geographical spread of this species in Europe. Other important species in the area are the Scotch pine and the birch tree. Wild streams form complex mountain valleys that attribute a

unique feeling of wilderness to the area.

The main forestry road, at a distance of 7 km past the Greek Forestry Service station of Elatia, will eventually lead visitors to the site "Stravorema", named after a small stream, which crosses a green meadow. The site is ideal for outdoor recreation.

The route by the stream continues further downhill, through dense stands of Norway spruce and pine trees (and further below through broadleaved species) towards the point where it intersects with the forestry road of Megalo Rema (meaning "big stream" in Greek). Visitors driving an off-road vehicle can access the main forestry road by moving north. The right direction of this road (east)

Η παραποτάμια κατηφορική διαδρομή του Στραβορέματος, κατάλληλη για πεζοπορία αλλά σκληρή ακόμη και για τετρακίνητα οχήματα, συνεχίζεται μέσα από πυκνά δάση ερυθρελάτης, πεύκης και χαμηλότερα από δάση φυλλοβόλων πλατυφύλλων. Με κατεύθυνση ανατολική - νοτιοανατολική ο δρόμος διασταυρώνεται με το δασικό δρόμο του Μεγάλου Ρέματος. Οι φίλοι της τετρακίνησης μπορούν ακολουθώντας τον με βόρεια κατεύθυνση να συναντήσουν τον κεντρικό δασικό δρόμο. Ο τελευταίος με δεξιά (ανατολική) κατεύθυνση οδηγεί προς το Δάσος Φρακτού, τα θερμιά και χαμηλότερα προς το Παρανέσι ενώ με αριστερή (δυτική) κατεύθυνση προς το Δασικό χωριό Ελατιάς.

Η κορυφή με το όνομα Τσάκαλος (1814 μ.) είναι το ψηλότερο σημείο του δάσους της Ελατιάς, το οποίο προσφέρει πανοραμική θέα μέχρι και πέρα από τα ελληνοβουλγαρικά σύνορα. Η απόσταση του Τσάκαλου από το δασικό χωριό δεν είναι μεγάλη -2,5 χλμ. μετά το δασικό χωριό, στροφή πρώτα αριστερά (κατεύθυνση δυτική) και μετά δεξιά (κατεύθυνση βόρεια για άλλα 10 χλμ.)-, όμως η ανάβαση είναι δύσκολη, καθώς ο δασικός δρόμος που οδηγεί εκεί πάνω είναι κατάλληλος μόνο για τετρακίνητα οχήματα και ακόμη πιο κατάλληλος για... πεζοπορία.

Από τον Τσάκαλο, υπάρχει η δυνατότητα επιστροφής προς το Σιδηρόνερο ακολουθώντας το δρόμο του Βαθυρέματος, ενός παραπόταμου του Νέστου, που πηγάζει από το δάσος της Ελατιάς.

Ο δρόμος, από ένα σημείο και μετά, ακολουθεί τη ροή του ποταμού (κατεύθυνση νότια) και καταλήγει στον οικισμό Καλλίκαρπο μετά από 25 χλμ., και στο Σιδηρόνερο μετά από άλλα 8 χλμ. Κατά μήκος αυτής της διαδρομής υπάρχουν ερείπια εγκαταλελειμμένων χωριών που τα προδίδουν από μακριά συστάδες καρποφόρων δέντρων πνιγμένων πια μέσα σε κλοιούς άγριας βλάστησης.

Δυτικά από το δασικό χωριό, στη διαδρομή προς το δασικό εργοτάξιο Μεγάλης Παναγίας - Ποταμοί, σε μικρή απόσταση από τα ελληνοβουλγαρικά σύνορα, βρίσκεται το μοναδικό στον ελλαδικό χώρο συγκροτημένο δάσος σημύδας. Η σημύδα συνήθως εμφανίζεται εκεί όπου το δάσος καταστρέφεται από φυσικές ή ανθρωπογενείς αιτίες και για αυτό η παρουσία της και τα δάση που σχηματίζει είναι συνήθως πρόσκαιρα. Η μοναδική αισθητική αξία αυτού του δασικού οικοσυστήματος γίνεται εντονότερα αντιληπτή το φθινόπωρο, όταν η αλλαγή του χρώματος των φύλλων της, τα οποία γίνονται χρυσαφένια, σε συνδυασμό με το λευκό φλοιό που απολεπίζεται σαν πάπυρος και με την κρεμοκλαδή της εμφάνιση δίνουν στο τοπίο υφή εξωπραγματική.

will lead them to the Frakto forest, the natural springs of Thermia and to the village of Paranesti. The left direction (west) will lead them to the Greek Forestry Service station of Elatia. Hikers can follow the trail that goes along the Megalo Rema stream. The trail starts at the foothill, at the characteristic site called Kastro (meaning “castle” in Greek) and ends south, after a long walk near the artificial lake of the hydroelectric dam of Palatanovrisi, at about 16 km further south, at the Paranesti-Thermia road (at the site Zarkadia). The trail is duly sign-posted and it is part of the Virgin Forest Trail. Initially, it crosses four stone-built arched bridges that lead visitors from one bank to the other. It then goes along the left bank for a while. The area is ideal for those wishing to walk the old trails that used to connect its scattered settlements.

The Tsakalos peak (alt. 1,814 m) is the highest point of the forest of Elatia. There, visitors can enjoy the panoramic view that extends beyond the Greek-Bulgarian borderline. Reaching Tsakalos is not difficult: At 2.5 km past the Elatia Forestry Service station, first turn left (west direction) and then right (north direction) for a further 10 km. However, it should be mentioned that the forestry road condition is not ideal for normal cars. Visitors should drive a 4X4 vehicle or walk instead.

Starting from the site Tsakalos, visitors can turn back to Vathirema stream, a tributary of River Nestos, which springs up in the Elatia forest.

The road, from a point onwards, follows the flow of the river (south direction), crosses the Kallikarpos village (after a 25 km drive) and ends at Sidironero village (after a further 8 km drive). Along the route, visitors can observe the ruins of formerly inhabited villages with their rows of fruit trees that had been originally planted by the people of these

settlements, and currently compete with the natural vegetation.

West of the Greek Forestry Service station of Elatia, and within a short distance from the Greek Forestry Service station of Megali Panagia - Potami and the Greek-Bulgarian borders, is the unique in Greece forest of Simida (meaning birch in Greek). Birch trees usually grow in places where natural vegetation is destroyed due to human intervention or natural causes. This is the reason why its presence is usually temporal. The tremendous aesthetic value of this ecosystem is mainly appreciated during the autumn period: The leaves turn golden, the skin of the trunks starts to peel off and the branches hang to the ground. The landscape is amazing!

ΔΑΣΟΣ ΛΕΠΙΔΑ

Η περιοχή των καταρρακτών

Πουθενά η καρδιά της φύσης δεν είναι τόσο προσιτή όσο στις πλαγιές των βουνών και στα καταπράσινα λιβάδια της περιοχής του Λεπίδα... Εκεί όπου ένα πλήθος από μικρά ρέματα κατεβάζοντας τα νερά τους προς το Αρκουδόρεμα (με τελικό προορισμό τον Νέστο) σκαλίζουν επί αιώνες αιώνων το φυσικό ανάγλυφο για να το μετατρέψουν με υπομονετική μαστοριά σε ανεπανάληπτο έργο τέχνης. Στην πορεία τους τα ρέματα αυτά, το Αρκουδόρεμα, το Τσουκάλι Ρέμα, το Σκοτεινό Ρέμα και πλήθος άλλα μικρότερα, σχηματίζουν καταρράκτες διαφόρων μεγεθών.

Το δάσος Λεπίδα είναι από τα πιο ενδιαφέροντα δασικά οικοσυστήματα του νομού. Η περιοχή καλυμμένη με ένα καταπράσινο μανδύα εναλλάσσει την άγρια ομορφιά πυκνών δασών κυρίως οξιάς και δασικής πεύκης με ήπια λιβάδια που εντυπωσιάζουν με την κλωριδική τους ποικιλία.

Από το Παρანέστι ο δρόμος που οδηγεί στους οικισμούς της Σίλλης, της Πρασινάδας διακλαδίζεται μετά από 13 χλμ., με κατεύθυνση βορειοανατολική, προς τον οικισμό των Διποτάμων και την κοιλάδα του Αρκουδορέματος. Μέχρι τα Διπόταμα ο δρόμος είναι ασφαλτοστρωμένος ενώ η πρόσφατη σκυρόστρωση μέχρι το δασικό εργοτάξιο της περιοχής κάνει τη διαδρομή κατάλληλη και για κάθε τύπο οχήματος. Η διαδρομή προς τα Διπόταμα αν και σύντομη (8 χλμ.) κρύβει πολλές αισθητικές εκπλήξεις. Η κίνηση των νερών του Αρκουδορέματος που ελίσσεται ανάμεσα από χαραδρώσεις, τα επιβλητικά βραχώδη συμπλέγματα, η οργιαστική βλάστηση με τους μεταβαλλόμενους χρωματισμούς και η παρουσία του αληθινά εντυπωσιακού καταρράκτη της Αγίας Βαρβάρας (στα μισά της διαδρομής και σε απόσταση 600 μ. από το δρόμο) είναι το καλύτερο καλωσόρισμα στην περιοχή.

Τέσσερα χιλιόμετρα από τα Διπόταμα, επί του σκυρόστρωτου δρόμου που οδηγεί προς το δάσος του Λεπίδα, μια πινακίδα του Δασαρχείου επισημαίνει ένα από τα αξιοθέατα της περιοχής, δηλαδή τον επιβλητικό

LEPIDA FOREST

The land of the waterfalls

Visitors can experience the utmost of the magnificence of nature in the hills and the green valleys of the Lepida forest. There, a number of small water streams feed the bigger stream of Arkoudorema, which eventually feeds River Nestos. These smaller and bigger water streams have “carved” the terrain for centuries transforming it to a natural masterpiece. These streams (Arkoudorema, Tsoukali Rema, Skotino Rema and other smaller) form various waterfalls.

The Lepida forest is one of the most interesting ecosystems of the prefecture. The landscape varies as the wilderness of the dense birch and Scotch pine forests succeeds the tranquillity of the meadows that are characterised by their rich biodiversity.

Starting from Paranesti village, the road leading to the settlements of Silli and Prasinada splits in two after 13 km. The northeast direction leads to the settlement of Dipotama and the Arkoudorema valley. The road up to Dipotama is asphalted. There is a gravel road (suitable for all vehicles) leading further up, to the Greek Forestry Service station of Lepida. The trip to Dipotama, though short (8 km), is surprisingly beautiful: The Arkoudorema stream and the big gorges through which it flows, the dense colourful vegetation and the impressive waterfall of Agia Varvara are only few of the area’s assets.

The imposing waterfall of Lepida is located at a distance of 4 km from the village of Dipotama. Access to the waterfall can be gained through a 700 meter trail (starting on the forestry road) that goes through

καταρράκτη του Λεπίδα. Στο φυσικό αυτό μνημείο οδηγεί ένα καταφορικό μονοπάτι 700 μ. που καταφορίζει με συνεχή ζικ ζακ ανάμεσα από οξιές και βαλανιδιές. Αν η διαδρομή είναι συναρπαστική, το θέαμα του καταρράκτη, που ο ήχος του ακούγεται από ψηλά, είναι μια εκπληκτική οπτική εμπειρία. Τα νερά πέφτουν από ύψος τριάντα περίπου μέτρων και η κλιμακωτή διάταξη των βράχων δημιουργεί κατά την πτώση τους εντυπωσιακά εφέ.

Ακολουθώντας το δρόμο από το σημείο που αρχίζει το μονοπάτι του καταρράκτη για 4 ακόμη χλμ. βρίσκονται οι παλιές εγκαταστάσεις του δασικού εργοταξίου Λεπίδα. Από το εργοτάξιο, ο κεντρικός σκυρόστρωτος δρόμος οδηγεί κάτω από τη σκιά της οξιάς και αργότερα της πεύκης σε εκτενή δασολίβαδα, στην διασταύρωση τριών δρόμων.

Το αριστερό σκέλος του δρόμου (δυτική κατεύθυνση) οδηγεί στο δάσος της Στάμνας, ενώ ευθεία με βόρεια κατεύθυνση, ακολουθώντας αντίστροφα τη ροή του παρακείμενου ρέματος, ο δρόμος μας φέρνει μέσα από δάση πεύκης σε έναν προστατευμένο ενεργό όξινο τυρφώνα. Πρόκειται για μια κοιλότητα κατακλυζόμενη όλη τη διάρκεια του έτους όπου κυριαρχούν τα σφάγνα (είδος βρύου). Στην Ελλάδα αυτός ο τύπος βλάστησης είναι σπάνιος και η συσσωρευμένη στο πέρασμα χιλιάδων ετών τύρφη του αποτελεί για τους επιστήμονες δεξαμενή πληροφοριών σχετικών με την εξέλιξη της βλάστησης. Η διαδρομή διατρέχει ένα τοπίο που συνεχώς αλλάζει. Στη συνέχεια ο δρόμος οδηγεί με κατεύθυνση ανατολική στο Μεγάλο Λιβάδι. Το Μεγάλο Λιβάδι, γνωστό και ως Ουλού Γαιϊλά, είναι μια εκτεταμένη ειδυλλιακή κοιλάδα σε υψόμετρο 1400 μ., που αποτελούσε άλλοτε θερινό βοσκότοπο για τα κοπάδια Σαρακατσαναίων τσελιγκάδων. Ιδίως την άνοιξη ή νωρίς το καλοκαίρι η ομορφιά του τοπίου ξεπερνά κάθε περιγραφή. Αγριολούδα κάθε είδους δημιουργούν χρωματικές αποικίες μέσα στο εκτυφλωτικό πράσινο. Συστάδες δασικής πεύκης κλείνουν γύρω τριγύρω τον ορίζοντα και το γαλάζιο του ουρανού φαίνεται να χαμηλώνει... Ένα ρυάκι κρυστάλλινο με όχθες τελείως επίπεδες, διασχίζει με συνεχείς μαιανδρισμούς αθόρυβα το λιβάδι. Ζώα μικρά και μεγάλα συμπληρώνουν το θερινό σκηνικό κάνοντας το Μεγάλο Λιβάδι υπαρκτή εκδοχή κάποιου εξωπραγματικού βουκολικού τοπίου.

Το τρίτο σκέλος της αρχικής διασταύρωσης (ανατολικής κατεύθυνσης) περνά από πυκνά δάση και συναντά λίγο χαμηλότερα τον άλλοτε κεντρικό δρόμο προς τους τρεις υψηλής αισθητικής αξίας καταρράκτες του «Σκοτεινού ρέματος», 2 χλμ. πριν την είσοδο στο Μεγάλο Λιβάδι. Από τη διασταύρωση μπορεί να ξεκινήσει, με νότια κατεύθυνση, πεζοπορική εξόρμηση προς τη θέση «Απέββα». Αρχικά η διαδρομή περνά από δάσος οξιάς για να καταλήξει σε ανοιχτά καταπράσινα λιβάδια πανοραμικής θέας, πάνω από τη χαράδρα του Αρκουδορέματος, στα οποία ενδημεί ο κίτρινος αγριόκρινος της Ροδόπης.

a birch and oak forest. The sight of the waterfall and the splash of the water falling on the ground is a unique experience for visitors.

After a further 4 km drive along the main road (past the trail's start), is the Lepida Greek Forestry Service station. This station is the administrative and operational centre of all forest management activities in the area. Starting from this station, the main gravel road leads to a triple junction, under the shade of birch and then pine trees.

The left turn (west direction) leads to the Stamna forest; straight ahead (north direction) leads to a protected peat bog, among pine trees. This bog is a natural hollow covered by water throughout the year. The main species here is called "Sfagna", a species of moss. Apart from the fact that this type of vegetation is rare in Greece, it is also worth mentioning that the peat that has been accumulated for thousands of years is an ideal source of scientific infor-

mation regarding the evolution of flora in the area. The landscape is constantly changing, as the meadows' colours change according to the time of the year.

Further down the road (east direction), is the valley of Megalo Livadi (alt. 1,400 metres). The valley used to be a summer pasture of nomadic Sarakatsan tribes. The beauty of the landscape is immense, especially early in summer: The wildflowers that blossom, the pine trees that embrace the horizon, the blue sky and the running water of the streams will become unforgettable memories for visitors.

The third branch of the triple junction (east direction) goes through dense forests and intersects, further below, with

the main road leading to the three waterfalls of Skotino Rema stream, a couple of km before reaching Megalo Livadi.

At this junction starts another trail, going south towards the site Apteva. The trail crosses an oak forest and ends at the open green meadows that offer a fantastic panoramic view of the area, above the gorge of Arkoudorema. This is also the biotope of the endemic wild yellow lily flower.

ΦΑΛΑΚΡΟ & ΜΕΝΟΙΚΙΟ

Τα βουνά των λουλουδιών

Το Φαλακρό είναι ένα από τα ομορφότερα και ψηλότερα βουνά της χώρας γνωστό ιδιαίτερα για το χιονοδρομικό του κέντρο. Πρόκειται για έναν εντυπωσιακό ορεινό όγκο που καθλώνει τον επισκέπτη της περιοχής καθώς ορθώνεται κυρίαρχο στο κέντρο του νομού Δράμας σε απόσταση 44 χλμ. από την πόλη της Δράμας.

Γνωστό και ως «βουνό των λουλουδιών» εξαιτίας της πλούσιας χλωρίδας του, προσφέρει ευκαιρίες για πεζοπορία σε διαδρομές που διασχίζουν θαλερά υπαλπικά λιβάδια, για ορειβασία σε δυσπρόσιτες βουνοκορφές, για αναρρίχηση σε επιβλητικές ορθοπλαγιές ή ακόμη και για παγοαναρρίχηση στο βάθος 100 μ. σπηλαιοβάραθρο της Χιονότρυπας. Η οικολογική και αισθητική αξία του Φαλακρού αναγνωρίστηκε με την ένταξή του στο δίκτυο Natura 2000.

Μια από τις «κλασικές» πεζοπορικές διαδρομές του βουνού είναι η ανάβαση στο οροπέδιο του Αγίου Πνεύματος (υψ. 1720 μ.) από τον Βώλακα (υψ. 830 μ.). Η διαδρομή ξεκινά από τον Βώλακα, ακολουθεί τη χαράδρα του ρέματος της Λεποκαρυάς, διασχίζει το δάσος «Κουρί», προσπερνά το ορεινό καταφύγιο και από εκεί, παίρνοντας βορειοανατολική κατεύθυνση, σκαφαλώνει κατά μήκος της διόδου που σχηματίζεται ανάμεσα στις κορυφές «Χορός» (1800 μ.) και «Κοριτσομαγούλα» (1986 μ.) μέχρι το επόμενο ορεινό καταφύγιο, από όπου κάνοντας νοτιοανατολική στροφή καταλήγει στο οροπέδιο του Αγίου Πνεύματος. Η παραπάνω πεζοπορική ανάβαση στο οροπέδιο του Φαλακρού αποτελεί στην πραγματικότητα τμήμα του Ευρωπαϊκού Μονοπάτιου Ε6, το οποίο εισέρχεται στο νομό Δράμας από τα βουνά της Βροντούς.

«Κλασική» παραμένει και η ανάβαση από το οροπέδιο του Αγίου Πνεύματος στις ψηλές κορυφές του βουνού. Η ανάβαση είναι δοκιμασία αντοχής που διαρκεί αρκετές κοπιαστικές ώρες. Το πάτημα όμως της μιας κορυφής μετά την άλλη, είναι εμπειρία ανεπανάληπτη, καθώς οι κορυφές αυτές συνοψίζουν όλη την άγρια γοητεία του Φαλακρού.

Από τα «παραδοσιακά» μονοπάτια του βουνού ξεχωρίζουν για το ενδιαφέρον τους δύο. Το πρώτο, ξεκινώντας από το σημείο της αμαξιτής εισόδου στο οροπέδιο του Αγίου Πνεύματος και ακολουθώντας τη δυτική πλαγιά της κορυφής «Καρτάλκα» με κατεύθυνση νοτιοδυτική καταλήγει στο φαράγγι των Πύργων· και το δεύτερο που χρησιμοποιούν οι Βωλακιώτες για να μαζέψουν «τσάι του βουνού». Αυτό ξεκινά πάνω από την ανατολική πλευρά του οροπεδίου ως παρακλάδι του Ε6 και κατηφορίζει μέσω μιας ρεματιάς τη βορεινή δασωμένη πλευρά του Φαλακρού φτάνοντας κοντά στη Μπαρτίτσεβα.

Οι βόρειες πυκνά δασωμένες πλαγιές του βουνού εκτός από τη έξαψη της πεζοπορίας μπορούν να χαρίσουν έντονες συγκινήσεις για τους εραστές της τετρακίνησης. Η διαδρομή του βόρειου τμήματος του βουνού μπορεί να ξεκινήσει από το ορεινό χωριό του Βώλακα και να τελειώσει στη θέση «Τουλουμπάρι» (λίγα χιλιόμετρα μετά

MOUNTAINS FALAKRO & MENIKIO

The mountains of flowers

Mount Falakro is one of the highest and most beautiful mountains in Greece. It is widely known for its skiing centre. It is a mountain massif that stands in the centre of the prefecture (at a distance of 44 km from the city of Drama) astonishing the incoming visitors.

Also known as the “flower mountain” Mount Falakro is ideal for hiking along blossoming subalpine meadows, climbing or even ice-climbing at the ice cave of Chionotripa (meaning “snow-hole” in Greek). This unique ecological and aesthetic value of Mount Falakro is the reason for its designation as a “NATURA 2000” protected site.

One of the “classic” hiking trails is the one leading to the Agio Pnevma plateau (alt. 1,720 m). The trail starts at Volakas (alt. 830 m), continues along the gorge of the Leptokarya stream, crosses the Kouri forest, passes the mountain cabin, continues through the passage between the peaks of Choros (1,800 m) and Koritsomagoula (1,986 m) to the next mountain cabin and ends at Agio Pnevma plateau. The above-mentioned trail is actually part of the European “E6” trail, which enters the prefecture of Drama through Mount Vrontous.

Another “classic” trail is the one leading to the higher peaks of Mount Falakro starting at the Agio Pnevma plateau. The trail is tough and long. However, should one chooses to do the trail will be amazed by the wilderness of the landscape.

There are also two other trails that may be of interest to hikers. The first trail starts at the point where the road reaches the plateau of Agio Pnevma. It continues along the west slope of the Kartalka peak (southwest direction) and

ends at the Pirgi gorge. The second trail is used by the people of Volakas village to collect the famous mountain herbal tea and starts at the east side of the plateau of Agio Pnevma, goes downhill along a stream on the north forested side of Mount Falakro and ends near the site Bartitseva.

The northern, densely forested hill slopes of Mount Falakro, are ideal for those who wish to test their off-road driving skills. The dirt road at the northern part of the mountain starts at Volakas village and ends at the site Touloubari (a few km past the village of Livadero). There, it intersects with the asphalted road that connects the city of Drama and the forest of Elatia.

Apart from the routes that start at the Agio Pnevma plateau, there are other ones at lower altitudes. North of the village of Petrousa, at a distance of 13 km from the city of Drama, the road continues for a further 8 km and reaches the village of Pirgi. The village is built near the steep foothills of Mount Falakro and it is an ideal starting point for hiking along the gorge, climbing on the nearby pistes, ascending the peaks but also for air gliding at the natural piste.

Η επίσκεψη στο βουνό μπορεί να ακολουθήσει διαφορετικές διαδρομές. Η πλέον δυτική ξεκινά από τον οικισμό του Πανοράματος. Σε απόσταση 3 χλμ., βορειοδυτικά του χωριού, και ύστερα από χωμάτινη διαδρομή μέσα σε δρυοδάσος, προβάλλει στην κορυφή του βουνού σε ένα χώρο πανοραμικής θέας ο ναός του Αγίου Δημητρίου. Από τον Άγιο Δημήτριο υπάρχει η δυνατότητα ανάβασης στην κορυφογραμμή του Μενιοίκιου. Η πεζοπορική διαδρομή που συνδυάζει πορεία μέσα σε πυκνό δάσος αλλά και σε υποαλπικά τοπία με απότομες κλίσεις, απευθύνεται σε πεζοπόρους με καλή φυσική κατάσταση και εμπειρία στις ορειβατικές διαδρομές.

Ευκολότερη για οχήματα και πεζοπόρους είναι η διαδρομή του αιωνόβιου δάσους καστανιάς στη Μικρόπολη. Η διαδρομή μπορεί να γίνει με οποιαδήποτε μέσο, ακόμη και με συμβατικό αυτοκίνητο. Στο δασικό δρόμο εναλλάσσεται η άσφαλτος με το χώμα και σε όλο το μήκος της η διαδρομή περνά μέσα από δάσος καστανιάς. Η διαδρομή έχει χαμηλό βαθμό δυσκολίας με ήπιες υψομετρικές κλίσεις που επιτρέπουν την ασφαλή πεζοπορία ακόμη και οικογενειών. Αρχικά ανηφορίζει με κατεύθυνση νοτιοδυτική παράλληλα με το φαράγγι της Μικρόπολης. Ύστερα από 1,5 χλμ. φτάνει στην πρώτη συστάδα από αιωνόβιες καστανιές. Στη συνέχεια ο δρόμος αρχίζει να ελίσσεται μέσα σε πυκνό δάσος και μετά από 5,5 χλμ. συνολικής διαδρομής, ακολουθώντας το βασικό ίχνος της πάνω στο δασικό δρόμο, οδηγεί σε ένα θαυμάσιο ξέφωτο ανάμεσα στα αιωνόβια δέντρα, σε υψόμετρο 900 μ., με το ξωκλήρι της Παναγίας της Καστανιώτισσας και το ορειβατικό καταφύγιο.

το οικισμό του Λιβαδερού), όπου συναντά το δρόμο που οδηγεί από την πόλη της Δράμας στο δάσος Ελατιάς.

Εκτός όμως από τις διαδρομές που ξεκινούν από το οροπέδιο του Αγίου Πνεύματος υπάρχουν και άλλες που είτε πραγματοποιούνται χαμηλότερα είτε καταλήγουν σε αυτό. Στα βόρεια της Πετρούσας (13 χλμ. από την πόλη της Δράμας), ο δρόμος συνεχίζει για άλλα 8 χλμ. με προορισμό τους Πύργους, χωριό που είναι κτισμένο σε κοντινή απόσταση από τις απότομες ορθοπλαγιές του Φαλακρού. Το χωριό αποτελεί ορμητήριο για την πεζοπορική διάβαση του ομώνυμου φαραγγιού, τα αναρριχητικά πεδία του Κεντρικού Φαλακρού, το εντυπωσιακό στεφάνι των κορυφών, αλλά και τη φυσική πίστα των αιωροπεριστών. Ο δρόμος, που συνεχίζει προς την ανατολική έξοδο του χωριού, οδηγεί στο οροπέδιο της Σίτνας (1250 μ.), το δεύτερο σε έκταση οροπέδιο του Φαλακρού, ανάμεσα στις κορυφές Άνω Οξιά και Μηραζίτσα. Πρωταγωνιστικό ρόλο έχει η πανοραμική θέα της φυσικής στεφάνης των ψηλών κορυφών του Φαλακρού.

Το Μενιοίκιο όρος (35 χλμ. από την πόλη της Δράμας), με ένα συνεχόμενο επίπεδο κορυφών μικρών υψομετρικών διαφορών, βρίσκεται απέναντι από το Φαλακρό οριοθετώντας το δυτικό σύνορο του νομού Δράμας. Το τμήμα του Μενιοίκιου που βρίσκεται στα όρια του νομού Δράμας χαρακτηρίζεται από ορεινά λιβάδια με πλούσια βλάστηση, δάση υπεραιωνόβιων δένδρων καστανιάς, ενδιαφέροντα ανθρωπογενή τοπία (στις βόρειες υπόρειες του) και από πλούσια ορνιθοπανίδα.

The eastern exit of the village will lead visitors to the second largest plateau of Mount Falakro called Sitna (alt. 1,250 m); the plateau separates the peaks Ano Oxia and Breazitsa. At this spot, the panoramic view of the surrounding peaks is magnificent. Those visiting the area in summer will appreciate the view and the scent of a variety of herbs and wildflowers. However, the biggest attraction here is the magnificent view at the Pseftodonti peak, a site also ideal for bird watching.

Mount Menikio (35 km from the city of Drama) is located opposite of Mount Falakro. It is the western natural border of the prefecture. Visitors who observe Mount Menikio from a distance usually describe it as a sequence of peaks of varying altitude. The part of Menikio that belongs to the prefecture of Drama is mainly characterised by its mountainous meadows, its ancient chestnut forests, the interesting man-made landscapes (in its northern slopes) and its rich bird fauna.

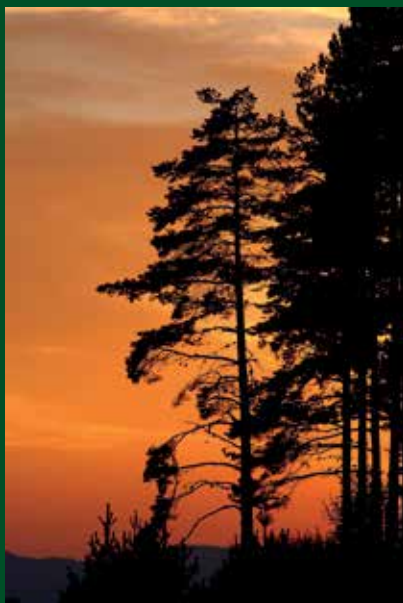
Visitors can reach the mountain by following two alternative routes. The west-most starts at the village of Panorama. At a distance of 3 km (northwest of the village), and after driving on a dirt road that crosses an oak forest, visitors can make a stop at the church dedicated to Agios Dimitrios. At the Agios Dimitrios church starts a hiking trail that leads to the peak of Mount Menikio. This trail consists of easier hiking parts (through dense forests) but also of steeper parts in

subalpine landscapes, thus it is wise to be used by experienced and fit hikers.

An easy route for hikers and drivers is the route of the chestnut forest in Mikropoli. The road at its entire length (parts of it are covered by asphalt) goes through a dense chestnut forest. If one decides to leave their car, they can do so and walk, as the road is relatively flat. The road initially goes uphill (southwest direction) along the Mikropoli gorge. After 1.5 km, it reaches the first stand of "ancient" chestnut trees and then it goes deeper into the forest. After a total drive (or walk) of 5.5 km, it leads to a fantastic clearing surrounded by chestnut trees (alt. 900 m). A chapel (dedicated to Panagia Kastaniotissa) and a mountain cabin are also built here; this is the start point of an annual mountain bike tour.

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΩΣΗ ΔΗΜΩΝ
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ**

<http://www.pedamth.gr>

Κείμενα: Χ.Π. Φαράκλας, Κ. Βιδάλης, Φωτογραφίες: Κ. Βιδάλης, Ν. Πέτρον, Σχεδίαση: Α. Κοντής, Σ. Σπυργίδου

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ - USEFUL INFORMATION

**ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΟΡΟΣΕΙΡΑΣ ΡΟΔΟΠΗΣ
MANAGEMENT BODY OF RODOPI MOUNTAIN-RANGE NATIONAL PARK**
www.fdor.gr

ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ / MUNICIPALITY OF DRAMA
dimos-dramas.gr

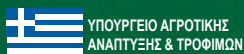
ΔΗΜΟΣ ΔΟΞΑΤΟΥ / MUNICIPALITY OF DOXATO
www.doxato.gr

ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΩ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ / MUNICIPALITY OF ΚΑΤΟ ΝΕΥΡΟΚΟΠΙ
www.nevrokopi.gr

ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ / MUNICIPALITY OF PARANESTI
paranesti.gr

ΔΗΜΟΣ ΠΡΟΣΟΤΣΑΝΗΣ / MUNICIPALITY OF PROSOTSANI
www.prosotsani.gr

ΔΑΣΑΡΧΕΙΟ ΔΡΑΜΑΣ / GREEK FORESTRY SERVICE (DRAMA HEADQUARTERS)
gdday.damt.gov.gr/dasarxeiodramas

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Το παρόν έντυπο συγχρηματοδοτήθηκε από την Κοινοτική Πρωτοβουλία LEADER+